

у макроциклі. Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. праць. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2019. Вип. 8(27). С. 145–156.

2. Митова О. Матяш В. Удосконалення технічної підготовки футболістів на етапі попередньої базової підготовки. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2014. № 1. С. 166–171.

3. Наконечний Р. Б, Хіменес Х. Р, Котов С. М. Сучасні уявлення щодо тактичної підготовленості юних футболістів. *Спортивна наука та здоров'я людини*. 2022. С. 66–88.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-553-5-82>

ОПТИМІЗАЦІЯ ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ З РАС ЗАСОБАМИ СЕНСОРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Сабадош Мар'яна Володимирівна

*кандидат наук з фізичного виховання і спорту,
доцент кафедри фізичної терапії, реабілітації, спеціальної
та інклюзивної освіти*

*ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Кіш Вікторія Павлівна

викладач кафедри основ медицини

*ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Актуальність проблеми. Фізична активність є одним із ключових чинників розвитку дітей із розладами аутистичного спектра (РАС), адже сприяє покращенню когнітивних функцій, поведінкової регуляції та моторної координації. Згідно з даними систематичного огляду Suárez-Manzano та співавторів [1], регулярні фізичні вправи позитивно впливають на здатність дітей із РАС до концентрації уваги, соціальної взаємодії та контролю поведінки. Автори підкреслюють, що найбільш ефективними є програми, у яких фізична активність інтегрується з елементами сенсорного стимулювання, що дозволяє адаптувати рухові завдання відповідно до індивідуального сенсорного профілю дитини. Такий підхід не лише сприяє гармонізації сенсорних процесів, а й підвищує зацікавленість дітей у виконанні вправ.

Концепція сенсорної інтеграції, докладно описана Teresa, розглядає взаємозв'язок між сенсорними відчуттями та організацією рухової діяльності. Вона базується на припущенні, що адекватна обробка сенсорної інформації є основою для формування узгоджених і ціле-спрямованих рухів. Застосування сенсорно-інтеграційних методик у роботі з дітьми з РАС дозволяє підвищити ефективність фізичної активності, сприяючи розвитку рівноваги, просторового орієнтування та адаптивної поведінки. Отже, поєднання фізичних вправ із сенсорною інтеграцією формує комплексний підхід, що забезпечує не лише моторний, а й когнітивно-поведінковий прогрес дітей із розладами аутистичного спектра [2].

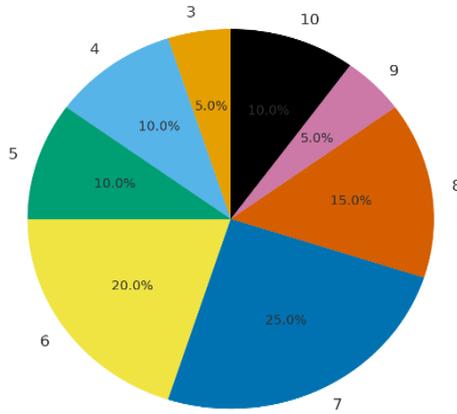
Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю глибшого розуміння взаємозв'язку між сенсорною інтеграцією та фізичною активністю дитини на різних етапах онтогенезу. Вивчення ролі сенсорних процесів у формуванні рухових навичок, розвитку координації, рівноваги та здатності до навчання новим діям відкриває перспективи для вдосконалення програм фізичної терапії та ерготерапії.

Дослідження особливостей сенсорної інтеграції у дітей із різними нозологіями й рівнями фізичної активності дозволяє краще зрозуміти механізми регуляції поведінки та психофізичного розвитку. Це, у свою чергу, формує основу для створення сучасних реабілітаційних стратегій, спрямованих на корекцію рухових порушень і підвищення якості життя.

Мета – виявити механізми впливу сенсорної інтеграції на формування фізичної активності дітей з РАС і розробити інноваційні стратегії підтримки батьків у створенні сприятливого рухового середовища.

Виклад основного матеріалу. У дослідженні взяли участь 20 дітей із розладами аутистичного спектра віком від 3 до 10 років. Серед учасників було 12 хлопчиків (60%) та 8 дівчаток (40%). Розподіл за віком виглядав наступним чином (рис. 1–2).

Віковий розподіл дітей з РАС (%)

Розподіл дітей з РАС за віком

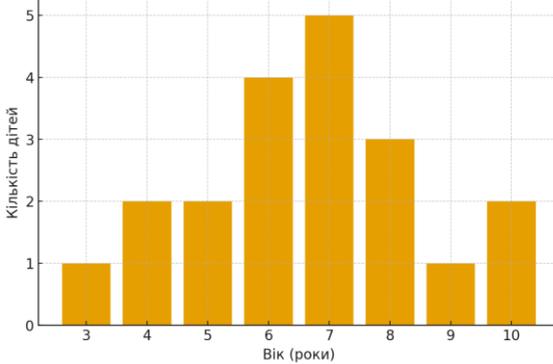

Рис. 1–2. Віковий розподіл дітей за кількістю та у відсотковому співвідношенні

Сенсорна оцінка здійснювалася з урахуванням різних проявів порушень сенсорної інтеграції, що впливають на умови діяльності дитини. Для цього була використана Форма оцінки Данна, яка охоплює всі сенсорні системи. Згідно з нею, діти з розладами аутистичного спектра можуть бути віднесені до трьох категорій: високочутливі, низькочутливі та сенсорні шукачі (рис. 3).

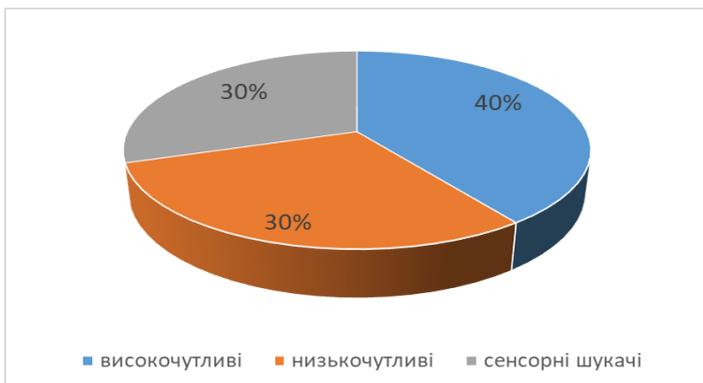

Рис. 3. Розподіл сенсорних профілів у дітей з РАС за Формою оцінки Данна

Отримані результати показали, що серед дітей із РАС переважають високочутливі сенсорні профілі, тоді як низькочутливі та сенсорні шукачі трапляються з приблизно однаковою частотою. Такий розподіл підтверджує необхідність індивідуалізованого підходу до організації освітнього та терапевтичного середовища: для високочутливих дітей важливо зменшувати надмірну стимуляцію, а для дітей з низькою сенсорною чутливістю чи вираженим пошуком стимулів – навпаки, створювати умови для сенсорної активації.

Таким чином, результати дослідження вказують на важливість урахування сенсорного профілю при плануванні фізичної активності, адаптаційних стратегій та організації участі дітей у щоденному житті.

Висновки. Сенсорна інтеграція має безпосередній вплив на формування фізичної активності дітей з розладами аутистичного спектра, оскільки визначає здатність організму ефективно реагувати на сенсорні стимули та координувати рухові дії. Використання інноваційних стратегій, що поєднують сенсорно-орієнтовані вправи та елементи ігрової діяльності, сприяє підвищенню зацікавленості дитини, розвитку моторики та покращенню загального психофізичного стану.

Література

1. Suárez-Manzano, S., Ruiz-Ariza, A., de Loureiro, N. E. M. & Martínez-López, E. J. Effects of physical activity on cognition, behavior, and motor skills in youth with autism spectrum disorder: A systematic review of intervention studies. *Behav. Sci.* 2024. 14 (4). P. 330.

2. Teresa, A. M. B. Introduction to sensory integration, in Foundations of Pediatric Practice for the Occupational Therapy Assistant. Routledge. 2024. P. 143–176.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-553-5-83>

ВИКОРИСТАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ ІНКЛЮЗИВНИХ ГРУП

Сивохоп Едуард Миколайович

*кандидат педагогічних наук, доцент,
декан факультету здоров'я та фізичного виховання
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Білогур Влада Євгенівна

*доктор філософських наук, професор,
професор кафедри фізичного виховання
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Семаль Наталія Володимирівна

*кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
доцент, завідувачка кафедри фізичного виховання
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Актуальність теми дослідження обумовлена кількома ключовими аспектами. По-перше, в умовах реформування системи освіти України питання інклюзії дітей з особливими освітніми потребами набуває особливого значення. Завдяки інтеграції європейських стандартів, освітні підходи стали значно модернізуватися: переглядаються традиційні методики навчання, адаптуються програми для забезпечення рівних можливостей всіх здобувачів освітнього процесу. Ця трансформація передбачає якісну адаптацію освітнього середовища в системі фізичного виховання, яка є важливим підґрунтям для соціальної інтеграції осіб з обмеженими можливостями. По-друге, фізичне виховання відіграє особливу роль у житті дітей з особливими освітніми потребами, які займаються в інклюзивних групах. Регулярна